

Desegregation in Croatia - nobody's baby

Biserka Tomljenović

Educational segregation in Croatia

- Directly connected to residential segregation
- “Roma” schools near largest Roma settlements
- Preschool education - when in primary schools and through special schemes

Range of the problem

Number of Roma children in the primary school system School year 09/10

TOTAL – 4186

3 Counties with largest number of pupils

Međimurska – 1475

Zagreb – 531

Sisačko Moslavačka – 460

Međimurje County

<u>School</u>	<u>No. Of Roma children</u>
OŠ ČAKOVEC	1
OŠ DOMAŠINEC	47
OŠ DONJA DUBRAVA	18
OŠ GORIČAN	14
OŠ IVANOVEC	2
OŠ KOTORIBA	85
OŠ KURŠANEC	257
OŠ DR.IVANA NOVAKA MACINEC	281
OŠ MALA SUBOTICA	170
OŠ MURSKO SREDIŠĆE	73
OŠ NEDELIŠĆE	2
OŠ OREHOVICA	118
OŠ VLADIMIRA NAZORA PRIBISLAVEC	130
OŠ PODTUREN	63
OŠ SELNICA	1
OŠ ŠTRIGOVA	3
<u>CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE</u>	<u>30</u>
SCHOOLS WITH NUMBER OF ROMA CHILDREN >100	956
†TOTAL	1295

54%

Percentage of Roma children 1. 4. and 8. grade

Primary school	1.	4.	8.
OŠ Macinec	75,3%	69,2%	13,5%
OŠ Kuršanec	73%	55,76%	35,13%
OŠ Mala Subotica	85%,	65%	1,75%

PROACTIVE MEASURES

Initiated by the Ministry of Science
Education and Sports

- Continuous collection of data regarding Roma pupils in the educational system
- Covering parental share of costs for enrollment in regular preschool education
- Amendment of the Law on Primary and Secondary Education – possibility for additional classes of Croatian language
- Preschool preparatory programs

RISKS

- No clear guidelines or regulations on prevention of segregation and desegregation in the educational system
- Article 65 of the Law on Primary and Secondary Education
 - *pupils with difficulties caused by upbringing, social, economic, cultural and language factors*
- Focus on language upon pre-enrollment testing

PERCEPTION OF DESEGREGATION

- “Sensitive” issue
- Imposed from above
- Very expensive
- Its playing with numbers..
- Preschool education will solve it all..
- It will violate the rights of the majority
- Where to start from?

Impossible task?
Or is it really?

MURSKO SREDIŠČE

Story of a school a Roma village and some real life heroes

Meet Miljenka

FOCUS IS ON THE RELATIONSHIP

“A school cannot use a “magic wand” and solve all the problems, but it can work on bringing the majority and minority community together.”

23 years of continuous work

- 1998. - 2005. “Small school for Roma”
- 1998. - 2006.god. ⇒ afterschool support
- 2003.god. ⇒ “I-you-we” – Project for support to the Roma Community in Sitnice
- 2004. - 2006.god. ⇒ teacher training (Croatian as foreign Language, Step by Step, RWCT, Education towards health-financed by OSI)
- Continuous cooperation with parents and Roma community – advocacy, counselling, support
- 2011 Project supporting Roma parents – workshops and counselling for young Roma parents (OSI crisis fund)

KAKO SE IGNORIRANJE NADLEŽNIH INSTITUCIJA, USTANOVA I SLUŽBI ODRAŽAVA NA RAD S ROMIMA U PREDŠKOLSKOM I ŠKOLSKOM ODGOJU U OSNOVNOJ ŠKOLI MURSKO SREDIŠĆE

Problem Roma je problem školstva

Iznad mulja koji se podigao oko Roma u Medimurju ostala je visjeti u zraku dilema: inzistirati i dalje na deargumetaciji romskih "voždova" i njima navodno sklonih "bijelih" patuljaka koji pojma nemaju, ili ih prešutno pustiti da grcaju u svojoj nemoštosti i duhovnom blatu. Međutim, odazvali smo se pozivu iz Osnovne škole Mursko Središće gdje je određeni broj romske djece intergriran u odgojno-obrazovni program (bilo da je riječ o redovnoj nastavi ili programu male škole) i gdje entuzijazam prosvjetnih djelatnika, odgojitelja i pedagoga ne dozvoljava da svojoj profesionalnoj razini ugroze dignitet. Barijere s kojima se susreću u provođenju programa rada s romskim mališanima, uz to što su financijske prirode, svode se i na ignoriranje od ustanova i institucija koje su po prirodi svojeg posla pozvane na suradnju. Jedan od najdrastičnijih primjera s kojim se svojevremeno sreća pedagoginja OŠ Mursko Središće Miljenka Župan (i koji nam je u ovoj priči ilustrativan) jest slučaj djevojčice iz romskog naselja Sitnice koja je u školu dolazila s vidnim tragovima zlostavljanja na tijelu.

- Razmišljala sam da alarmiram tužilaštvo, međutim bojala sam se da privatnom tužbom protiv roditelja djeteta ne proizvedem kontra-

efekt. Uz to, ne treba zanemariti činjenicu da taj slučaj na sudu ne bi imao nikakvu prednost i da bi se vukao godinama kroz koje bi se izgubila i sama svrha potezanja postupka. Međutim, tu je Centar za socijalni rad koji je pozvan i u čijoj su nadležnosti takvi slučajevi. Sve što su učinili bilo je da roditelje zlostavljanog djeteta pošalju meni u školu. (?!) A ja sam te roditelje ispovala jer mi nikakva mjera zapravo nije u nadležnosti. I danas se događa da ta ista djevojčica zbog premlaćivanja i po dva dana ne može doći u školu - ispričala nam je pedagoginja OŠ M. Središće Miljenka Župan koja je u konkretnom slučaju ostala nemoćna jer su se konkretno socijalni radnici "ubili od posla".

- Problem je, dakle, što sustav ne reagira. Ne reagira šira društvena zajednica, a samo je na taj način moguće kroz dulji niz godina doći do rezultata koje bismo mogli nazvati zadovoljavajućim. Ako ostanemo bez te podrške, ako ostanemo i bez izvora financiranja programa, jednostavno nećemo imati kud i vratit ćemo se nekoliko koraka unazad, te na neki način će sav ovaj uloženi trud biti uzalud. Tvrdim da je problem Roma problem školstva, odnosno ulaganja u školstvo. Ulaganja u školstvo iz državne kase su svedena na minimum. Mi nismo u stan-

ju pružiti ni približno sve što bismo željeli našim odličašima i djeci koja su postizala sjajne rezultate na natjecanjima, na primjer. I ispada da su oni nepravedno gurnuti u drugi plan i na neki način oštećeni - dodaje M. Župan.

U OŠ u M. Središću se unazad tri godine provodio repertorij za romsku djecu, međutim, kako stvari stoje Vlada više to neće podupirati kroz javne radove. Program koji financira i Županija (u suradnji s predškolskom ustanovom Dječja mašta) provodi se i u M. Središću... ali što će donijeti jesen, još uvijek nitko pouzdano ne zna.

- Ne možemo se odreći Roma. Niti to želimo. Oni žive tu do nas i dio su naše stvarnosti. S obzirom da smo odgojno-obrazovna ustanova mi moramo učiniti sve što je u našoj moći da romskoj djeci olakšamo i omogućimo socijalizaciju te da na taj način olakšamo posao i našim prosvjetnim djelatnicima - kaže ravnateljica OŠ M. Središće Marija Trstenjak i dodaje:

- Tijekom protekle tri godine postigli smo rezultate koji ohrabruju u tom smislu, međutim treba znati da je riječ o dugotrajnom procesu u koji treba neprestano ulagati i koji treba nadgrađivati. Teorijski, postoji opasnost da se zbog gašenja financijske pomoći ugase i programi

koji smo već započeli ili koji su pripremljeni. A ne treba zaboraviti da smo veliki dio programa odradili u vlastitoj režiji. Samo neki primjeri su osiguravanje prostora za rad male škole u našoj ustanovi, osiguravanje učine za romsku djecu itd. U nekim su nam slučajevima u pomoć priskakali i iz Grada i smatram da sitnički Romi mogu biti sretni što je naš gradonačelnik Dražen Breglec pun razumijevanja za njihove probleme i što se nikada nije oglušio.

U predškolski program koji pohađaju romska djeca, tvrde stručnjaci ove škole, pod hitno treba uključiti i majke djece.

- Javnost treba biti svjesna da se tu uglavnom radi o vrlo mladim ženama koje imaju već po četvero ili petero djece, a većina njih nema ni dana škole. Dakle, treba im pružiti temelje prosvijećenosti. Osobno sam spremna raditi sa sitničkim ženama na uštrb svog slobodnog vremena, ali ne način da ostanemo izolirani u tim nastojanjima, jer tako neće biti efekta. Centar za socijalni rad mora biti kooperativniji, Županija također, a i naše ministarstvo - mišljenja je pedagoginja Miljenka Župan.

Željka Drjić

PROJEKT PODRŠKE ROMSKOJ ZAJEDNICI

Podrška je i poučavanje

Od niza radionica koje obuhvaća u Murskom Središću nedavno pokrenuti "Projekt podrške romskoj zajednici", ima i onih koje nisu usmjerene na rad samo s djecom predškolske i školske dobi, već obuhvaćaju i rad s odraslim osobama i mladim obiteljima.

Tako je nedavno u romskom naselju Sitnice Miljenka Zupan prof., pedagoginja u OŠ Mursko Središće i voditeljica projekta održala radionicu na temu društvenog odgoja - o osobnim i obiteljskim preferencijama. Jučer, u ponedjeljak, počeli su s radom i dječji i omladinski forum koje će voditi učiteljica Lidija Škvorc (iz Peklenice) i romskoj djeci i mladeži

omogućavati kontakt i rad s brojnim gostima, stručnjacima, koji će u

sklopu radionica držati pouku o različitim temama društvenog, go-

spodarskog, obiteljskog i zdravstvenog sadržaja. (MB)

OSNOVNA ŠKOLA
MURSKO SREDIŠĆE
PEDAGOG

U M.Središću, 7.3.2003.

VIJEĆE MJESNOG ODBORA SITNICE -
PREDSJEDNIK, g. FRANC HORVAT

Predmet: Okupljanje mladeži MO Sitnice

Molim da pozovete mlade iz Sitnica (između 15 i 18 godina), djevojke i mladiće, radi dogovora za osnivanje Foruma mladih u Sitnicama. Mi bismo od strane Škole u Središću drage volje sudjelovali u ovakvom organiziranom radu s mladima, pa bismo zamolili da to početno okupljanje bude

- u srijedu, 12. 3. 2003. god. u 14,30 sati, na nekom zgodnom mjestu ili u kući, već kako je vama zgodno

Unaprijed hvala na pomoći i ljubeznosti domaćina, s poštovanjem,

pedagog OŠ M.Središće,
prof. miljenka Župan, v.r.

Društvo žena Mursko Središće i
Osnovna škola Mursko Središće

P O Z I V A

novinare HRT - dopisništvo Čakovec na konferenciju za tisak koja će se održati u ponedjeljak, 24. veljače god. u 10 sati u prostorijama OŠ M.Središće u M.Središću, radi predstavljanja Projekta pomoći i podrške romskoj zajednici u naselju Sitnice, a koji projekt sufinancira Institut Otvoreno društvo - Zagreb.

Mole se cijenjena gospoda novinari da pripreme pitanja koja interesiraju njih i njihove slušaoce/gledaoce kako bismo im mogli dati detaljne podatke o Projektu (uz pripremljene materijale)

Unaprijed hvala na cijenjenom odazivu,

za Društvo, predsjednica:

(Milena Petković)

M.Središće, 20. veljače 2001.god.

DRUŠTVO ŽENA
Mursko Središće

12 March 2003

24 February 2003

OSNOVNA ŠKOLA I DRUŠTVO ŽENA MURSKO SREDIŠĆE POMAŽU ROMSKOJ DJECI IZ SITNICA

Mladi Romi za kompjuterima

Vrlo dobar rad s djecom Roma iz Sitnica koji provodi Osnovna škola Murško Središće, uskoro će biti nadopunjen novim aktivnostima. O čemu je riječ za MEDIMURSKU NOVINE govori **Ljerka Tišljarić**, članica Društva žena Murško Središće iz redova romske populacije naselja Sitnica.

- Pred kratko vrijeme započeli smo radom na "Projektu potpore i pomoći Romskoj zajednici u Sitnicama", u čiji rad su aktivno uključeni Osnovna škola Murško Središće i Društvo žena Murško Središće. Prvotno smo željeli provesti tečaj štrikanja, međutim, nije se prijavilo dovoljno kandidatkinja. Razlog tome je što još uvijek romska populacija teško prihvaća zajednički rad s neromima. To nas nije obeshabralo, pak smo u dogovoru s Marijom Trstenjak, ravnateljicom središćanske škole i školskom pedagoginjom Miljenkom Župan dogovorili da mlade Rome, koji imaju završenu osnovnu ili srednju naobrazbu podučimo radu na računalu (kompjuteru). Taj dio projekta nazvali smo "Ja, ti, mi". U rad će se uključiti petero ili šestero mladih Roma, koji će svojim ra-

**Ljerka Tišljarić: -
Zadovoljstvo zbog
odlične suradnje**

dom i rezultatima zasigurno privući i drugu romsku djecu da se aktivno uključe u ovakve projekte. Ujedno će i ostali Romi, posebice ženski dio shvatiti da mogu raditi zajedno s neromima - kaže Ljerka Tišljarić, dodajući kako je prezadovoljna odnosom prema Romima i čitavom projektu, posebno ravnateljice Marije Trstenjak, pedagoginje Miljenke Župan i predsjednice Društva žena Milene Petković, koje se ne štede kada je u pitanju napredak i boljitak mladih Roma iz Sitnica. (S. Mesarić)

Za socijalnu integraciju malih Roma

Prošlog je ponedjeljka javnosti predstavljen u Osnovnoj školi Murško Središće projekt nazvan "Ja, ti, mi". Društva žena Murško Središće za čije je provođenje Institut "Otvoreno društvo" Hrvatska donirao 5.000 USD.

Projekt, kazala je Milena Petković, predsjednica Društva žena Murško Središća, logični je nastavak svih mjera koje se u osnovnoj školi Murško Središće poduzimaju i uz pomoć vanjskih suradnika od 1998. do 2002. godine na području interkulturalnog zbližavanja manjinske i većinske zajednice i integraciji romske djece i mladeži u školski i društveni sustav.

Uz pomoć članica Društva, ravnateljice škole i školske pedagoginje, te umirovljenih učiteljica koje su preuzele vođenje različitih radionica za male Rome, organiziran je školski repetitorij i pomoć u učenju za učenike od 1. do 4. razreda.

Uz to, organizirana je i specifična priprema za

školu za djecu iz depriviranih (ovdje - socijalno uskraćenih, hendikepiranih) obitelji i zajednica, kao i učenje hrvatskog jezika kao stranog jezika za predškolski i rani školski uzrast.

Kroz program "Ja, ti, mi..." radi se i s roditeljima malih Roma, a pokušava se suradnja sa zajednicom usmjeriti na rješavanje specifičnih problema mikro-zajednice u Sitnicama, romskom naselju kraj Murškog Središća.

Kako prostor koji je za provođenje programa stavljen Društvu žena na raspolaganje - velika igraonica i društvena radionica uz školsku sportsku dvoranu - pruža niz mogućnosti, romskoj će se zajednici pružiti prilika da, ovisno o vlastitom angažmanu koristi znanje članica Društva žena za svoje društveno i gospodarsko prosvječavanje, opće prosvjehavanje i zdravstveno obrazovanje, za aktivnosti vezane uz rad s obitelji, za ekološke, društvene i rekreacijske aktivnosti...

Tako je, primjerice, već organiziran - uz zadovolja-

ZAJEDNO DO SOCIJALNE INTEGRACIJE ROMA

vajuć odaziv - za Romkinje iz Sitnica tečaj ručnog pletenja, ne kao hobi aktivnost, već kao tečaj za usvajanje potencijalno vrlo praktičnog i upotrebljivog znanja i vještina.

Glavna koordinatorka i voditeljica cijelog projekta je Miljenka Župan, pedagoginja u OŠ Murško Središće, a uz volonterski rad nekoliko umirovljenih učiteljica škole uspješnosti projekta značajno pridonose i donatori "Erva" d.o.o. Murs-

ko Središće, "Zrinski" d.d. Čakovec, Mjenjačnica "Odeja" Murško Središće, "Unimer" d.d. i "Cateks" d.d. iz Čakovca...

Franc Horvat, predsjednik VMO Sitnica, te Ljerka Tišljarić i Tomo Tomić iz Sitnica na predstavljanju projekta novinarima izrazili su zahvalnost voditeljicama programa. Društvo žena i školi na naporima koji se ulažu u što efikasniju i što humaniju socijalizaciju ne samo djece iz romske zajednice, već i odraslih pripadnika romske zajednice, te ocijenili da je romskoj zajednici pružena ruka koja se ne smije odbiti.

Zabilježio i snimio
M. Bečić

DA SE KROZ GODINU DVJE MALI ROMI NI PO ČEMU NE BI RAZLIKOVALI OD SVOJIH VRŠNJAKA HRVATA I UVIJEK BEZ SUSTEZANJA MOGLI SJESTI ZA JEDAN STOL

Youth forum

Children forum

Community
work

Teacher and RTA training

Working with women and families

Summer school for children and adults

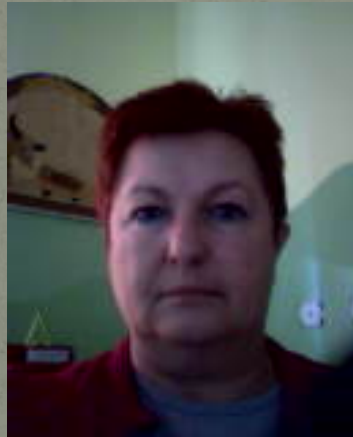
Monitoring progress

School year	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.		Total number of PS children (estimate)
2000./2001.	7	4	0	2	2	1	2	0	18	102
2001./2002.	11	12	4	0	1	4	1	0	33	100
2002./2003.	22	1	12	4	0	0	5	0	44	98
2003./2004.	16	18	2	8	4	0	0	4	50	98
2004./2005.	11	11	13	2	7	4	0	0	58	98
2005./2006.	13	7	10	13	2	6	4	0	55	98
2006./2007.	16	16	5	10	13	1	6	1	68	98
2007./2008.	19	13	15	4	15	10	2	4	82	95
2008./2009.	18	12	13	13	9	9	6	1	81	95
2009./2010.	10	18	12	13	11	8	4	4	80	95
2000. – 2010.	143	94	64	59	65	43	26	14	505	
2010./2011.	9	12	16	11	14	13	3	4	82	95

Most important results

- Increased enrolment rate (all children in one cohort)
- No multiple repeating of grades
- Almost all children finish fourth grade, approx. 60% of cohort finishes 5th grade, approx 50% of cohort finishes 6th grade
- Drop out in 7th and 8th grade still remains – approx
- 10 - 20% of the cohort finishes 8th grade
- Currently 7 high school pupils and 1 business school student, 4 “evening school” primary school pupils
- Out of 208 persons (age 0-25) 71 (34%) are not covered by some form of education

Meet Rada and Mayor Klennert

“It is time to say enough is enough. We cannot ignore the problem any more. After all, they are all our children, we know that it will be rough in the beginning but there is no other way..”

- **From 2007/08 Full integration of Roma children in the city kindergarten** (Project Improvement of Access and Quality of Education of Roma in Croatia MSES/REF)
- **After initial opposition Roma children are continuously integrated in the regular city-owned kindergarten. (City/MSES)**
- **Transportation from the village to the kindergarten is organised and free of charge.**
- **Cooperation with parents with support of Center for Social work to assist if problems with attendance occur.**

You can make the rules, but It is all about people and contact after all...

Yes.. but can we really leave it at that?
Or are some more specific rules necessary?

Can we leave it to enthusiasts?

Vague National rules

shifting responsibilities, lack of political courage on local level, no real accountability, unstable financing

status quo or scarce results

Are individual court judgments really the only way to go?

Desegregation does not automatically mean that integration will occur overnight, however without desegregation there will never be any chance for it.